

Udeležite se festivala „Dela“ v Dolini

Obnovljena izdaja - Leto XVII. - šte. 14 (685) - Trst - 6. avgusta 1965 40 lir

Spediz. in abb. post. - Gruppo II

D E L A

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Študijska knjižnica
Via Geppa 9
TRIESTE

Po preosnovi tržaškega občinskega odbora

Nadaljujmo boj!

Ustvarimo močno protifašistično in demokratično fronto

Občinski odbor v Trstu je preosnovan. V njem sta tudi dva socialisti, od katerih je eden slovenske narodnosti. Komunisti te preosnove ne odobravajo, ker ima za cilj zakriti faliranje politike krščanske demokracije tako na vsedravnih kot na krajevnih ravni. Krščanska demokracija si skuša z levim centrom nadejati novo lice, da bi se naprej lahko izvajala dosedanja konservativna politika, katero so še pred nedavnim podpirali desničarski politični in gospodarski krogi.

Posledice levega centra so zelo hude, da ne rečem katastrofalne za ljudske množice vse države, predvsem pa za Tržačane.

V nekaterih političnih krogih govore o koristih, ki naj bi jih imeli Slovenci od levega centra. Toda mi teh koristi ne vidimo in v resnici jih tudi ni.

Na priziv Morove in Nennijeve vlade je ustavno sodišče negiralo deželni sleherni pristojnost za reševanje problemov Slovencev. Ista vlada je zavrnila deželni zakon o programiranju samo zato, ker so bili v njegovem besedilu omenjeni tudi Slovenci. In deželni odbor je sprejel zahteve vlade. Rimska vlada ni bila sposobna rešiti niti vprašanja, ki je nastalo zaradi dvojezičnega napisa na spomeniku padlim partizanom v Miljah.

Politika levega centra v tržaški občini ni doslej privedla niti do priznanja osnovnih pravic slovenskega prebivalstva. Slovenski občani ne morejo uporabiti svoje materinščine v občinskih uradih. Niti toliko ni bilo storjeno, da bi izkazali spoštovanje do padlih partizanov, ki počivajo

na tržaškem pokopališču ter da bi na njihov nagrobnik postavili dvojezični napis.

Socialist Dušan Hreščak je pred vstopom v tržaški občinski odbor dal duška svoji protikomunistični nastojenosti. Prav gotovo ne bo v svojstvu občinskega odbornika mogel spremeniti občinske politike ter zadostiti zahtevam demokracije in zahtevam Slovencev.

Zato so komunisti kritizirali preosnovo občinskega odbora. Nesramna gonja proti Slovincem, do katere je prišlo pot pretvezo, da je bil v občinski odbor pritegnjen Slovenec, je rezultat številnih in hudih odgovornosti krščanske demokracije in njenih zaveznikov

Krajevni nacionalistični tisk in nekatere organizacije, ki žive od šovinizma in protislovenskega rasizma v tej gonji prilivajo olje na ogenj. Skofijstvo je močno poseglo v politično življenje in v hotranjost demokristjanske stranke še posebej.

Na tržaških ulicah so se znova pojavile fašistične tolpe, katere je misovska zveza privlekla tudi iz drugih pokrajin. Čuvarji javnega reda niso ravnali tako kot bi morali in kot je njihova dolžnost. Napram fašističnim tolпам so se vedli skrajno popustljivo, pa čeravno so se zaganjale proti sedežem slovenskih in tudi italijanskih organizacij in ustanov. Sodišče je odredilo, naj se priprte fašistične razgrajaje izpusti na svobodo. Stranke levega centra so zavrnilo apel o enotnosti protikomunističnih sil, ki so ga objavili komunisti.

Se enkrat je politika levega

centra pokazala svoja protislovja, svojo protidemokracičnost, svoj stramentalizem in svoj manevrizez.

V tej zmedi, ki nedvomno teži za tem, da bi tržaške Slovence in Italijane odvrnila od hudih gospodarskih in političnih problemov, so se komunisti še enkrat pokazali kot edini odločni, jasni in dosledni.

Komunisti so odločni v tem, da skupaj z vsemi iskrenimi demokrati nadaljujejo boj proti vsem ostankom fašizma, proti netenju rasne mržnje, proti rasizmu in gotovi so, da imajo v tem boju in v prizadevanjih za rešitev težkih gospodarskih in socialnih vprašanj vse resnično demokratične Tržačane in veliko večino Slovencev.

VITTORIO VIDALI

Prireditve 7. in 8. avgusta

Prireditve našega festivala v Dolini se bodo nadaljevale v soboto 7. in v nedeljo 8. avgusta.

V soboto 7. avgusta od 19. do 24. ure: pester kulturni spored pevsko-glasbene skupine iz Podlonjerja, predstava dokumentarnega filma »Vietnam klice« in plesna zabava.

V nedeljo 8. avgusta ob 16. uri bo koncert dolinske godbe na pihala, sledi pisani spored, pri katerem bosta sodelovala moški zbor Valentin Vodnik in instrumentalni kvintet z vokalnim duetom iz Doline.

Ob 18. uri bo zborovanje. O aktualnih političnih problemih bodo govorili tovariši: Dušan Lovriha župan iz Doline, poslanka Marija Bernetič in senator Vittorio Vidali.

Ob 20. uri bo nastopila popularna folklorna skupina Turističnega društva Piran-Portorož. Ta folklorna skupina je v zadnjih letih doživela mnogo uspehov doma in na gostovanjih v tujini. (Nastopila je tudi na lanskem festivalu Unità v Trstu.) V Dolini bo v dve uri trajajočem sporedu prikazala številne slovensko istrske in gorenjske plese ter zapela vrsto starih domačih pesmi. Med drugim so na sporedu tudi plesi: Polkica, Dopasi, Kadi son lani tancala, Pašaman, Sivanje kovtrov, Svatovski ples s pogačo in majolko itd. itd. Celoten program skupine, ki jo vodi Angelca Ravnik je osnovan na zapisih, glasbi in koreografiji Tončke Maroltove iz Ljubljane.

V soboto in nedeljo bo tudi ples. Igral bo dolinski kvintet. Preskrbljeno je za jedajočo in pijačo. Avtobusi iz Trsta vozijo s Trga Stare mitnice - Barriera Vecchia. Avtobusni podjetji sta zagotovili okrepjeno vozno službo.

Na svidenje torej v Dolini v soboto 7. in v nedeljo 8. avgusta!

Predlogi goriških komunistov za rešitev vprašanja pokrajinskega in občinskih odborov

Pogajanja za sestavo novih občinskih odborov v občinah z nad 5000 prebivalci in za goriški pokrajinski odbor so prekinjena.

Razlogi, ki so povzročili prekinitve teh pogajanj, so znani. Krščanska demokracija je zahtevala, naj poleg socialistov in socialdemokratov sodeluje pri njih tudi Slovenska demokratska zveza. Temu pa so se tako socialisti kot socialdemokrati uprli.

To, kar se dogaja zadnje dni v Trstu, kjer se fašisti in vsa reakcija zaganjajo proti Slovincem, še enkrat potrjuje, da je tudi sedaj potrebna enotnost zlasti med Slovenci in enotnost v vrstah tistih

političnih sil, ki predstavljajo Slovence. To bi morali razumeti predvsem slovenski voditelji!

Vodstvo goriške federacije KPI je v posebnem komuniqueju v zvezi s temi problemi med drugim poudarilo:

«Kar zadeva specifično vprašanje slovenske narodne manjšine, izvršni odbor federacije KPI v Gorici obsoja stramentaliziranje tega važnega in občutljivega vprašanja med sedanjimi pogajanjmi ter poudarja nujnost enotnosti vseh demokratičnih sil manjšine brez kakršnegakoli izključevanja kot edino jamstvo za svoj svobodni razvoj. Istočasno obvezuje vso partijo, da se bori proti slehernemu poskusu diskriminacije napram Slovincem s strani sovražnih sil ter sožitju dveh narodnosti na tem obsejnem področju kakor tudi proti slehernemu asimiliranju, pa četudi se skuša vsiljevati z mirno »integracijo».

Vprašanje sestave odborov — tako nadaljuje komunique goriške federacije KPI — je povzročilo zelo zapleten položaj, ki pa ni brezizhodan ter ne opravičuje grožnje z vzpostavitev komisarskih režimov ali z razpisom novih volitev.

Udeležba Slovencev v odborih je zelo važno vprašanje. Če bo to vprašanje rešeno, bo prav gotovo pozitiven činitelj »razbitja« protislovenske politike, ki je v naši pokrajini trajala toliko let.

Mnenja smo, da je bilo zelo zgre-

šeno spremeniti tako resen problem v drobne polemike. In to napako so zagrešili tovariši socialisti, kakor tudi prijatelji od SDZ. Krščanska demokracija se veseli ločitev, ki so nastale. In zakaj so jih ne bi veselila? Po eni strani se kaže kot prijateljica Slovencev, po drugi strani pa zavrača vse druge rešitve.

Naša partija še enkrat predlaga rešitev, v interesu demokracije in v interesu zainteresiranega prebivalstva, ki je že skoraj dva meseca brez krajevnih uprav. Medtem ko demokristjani in drugi grozijo s komisarsko upravo in z novimi volitvami, KPI predlaga, naj se obnove pogajanja za globalno rešitev na pokrajinski ravni in ne le za rešitev v petih občinah, rešitev na osnovi bistvenih programatičnih postavk. V tem okviru — tako je poudarjeno v komuniqueju KPI — so komunisti pripravljani odpreti dialog tudi v tistih občinah, kjer imajo večino in kjer so odbori že sestavljeni. To stališče je jasno in ga druge politične sile ne bodo mogle dolgo ignorirati. V tem okviru bo tudi problem udeležbe Slovencev v upravah lahko rešen v pozitivnem smislu, krščanska demokracija pa bo postavljena pred veliko odgovornost.

I.C.

Ko je bil list v tisku smo izvedeli, da so socialisti spremenili svoje stališče in privolili v vključitev SDZ v goriški obč. odbor.

Slovesna otvoritev našega festivala

Preteklo soboto zvečer se je v Dolini pričel festival »Dela«. Po otvoritvenem nagovoru, ki ga je imel tovariš France Gombač, je pevski zbor Prosek Kontovec pod vodstvom prof. Ignacija Ote in ob spremljavi harmonikarja prof. Oskarja Kjudra briljantno odpel vrsto slovenskih narodnih, umetnih in partizanskih pesmi, Drago Gorup pa je recitiral nekatere Kosovelove in eno Nerudovo poezijo. Sledilo je ljudsko rajanje, ki je trajalo do polnoči. Filmska pred-

stava je, žal, morala odpasti zaradi nastalega viharja.

Se pred otvoritvijo festivalskih prireditvev je župan Dušan Lovriha otvoril partizansko razstavo v dolinski šoli. Ta razstava spada v niz proslav v počastitev 20-letnice zmage nad nacifašizmom in je pod pokroviteljstvom dolinske občine. Tako v soboto zvečer kot v nedeljo popoldne je to razstavo ki jo je skrbno uredil mladi slikar Boris Zuljan iz Ricmanj, obiskalo izredno dosti ljudi.

Festivalne prireditve, ki so bile napovedane za nedeljo in ponedeljek 1. in 2. avgusta so morale odpasti zaradi slabega vremena. Zato je festivalski odbor sklenil, da se prireditve nadaljujejo v soboto in v nedeljo 7. in 8. avgusta. Podrobnejši spored objavljamo na drugem mestu. (Tisti obiskovalci, ki so v nedeljo plačali vstopnino, imajo pravico do brezplačne vstopnine v nedeljo 7. avg., seveda ako bodo ob vstopu izročili listek, ki so ga nabavili preteklo nedeljo).

Iz dokumenta CK KPI o enotnosti

Obnoviti dandanes boj za socialistično preobrazbo družbe, očitno ne pomeni omejiti se na generične trditve o abstraktni vrednosti podružbljenja proizvodnih sredstev kot instrumenta za rušitev moči monopolov. Torej je treba izhajati iz konkretnih razmer, v katerih se danes v naši državi in v okviru mednarodnega boja uresničuje gospostvo kapitalističnih skupin in njihov sistem oblasti, da bi dosegli v razvoju razrednega boja enotnost delavskega razreda, njegovo nacionalno vodilno vlogo in njegov sistem zvez. To pomeni tudi zgraditi pot za podružbljenje proizvodnih sredstev in za prevzemanje ter izvajanje oblasti, kar bi ustrezalo potrebam socialne in politične emancipacije delovnih množic, kakor so se zgodovinsko oblikovale v naši državi.

Boj za socializem v deželah razvitega kapitalizma

Tu se kaže prva značilnost, ki jo dobiva boj za socializem v naši državi in v drugih državah zahodne Evrope. Akcije za preobrazbo proizvodnih struktur in politične ureditve ni mogoče odlašati do trenutka, ko bo delavski razred postal vodilna sila v vladi in državi. V razmerah, kakršne so v naši in sploh v državah razvitega kapitalizma, se politična dominacija velekapitala ne uresničuje samo z nadzorom tradicionalnega prisilnega aparata države. Oblikovanja zavesti in sposobnosti za boj za socializem ni mogoče doseči, ako se že odslej ne bojujemo za omejevanje in odpravljanje — v njegovih vozliščih, izhajajoč od proizvodnje, in v njegovih razvitih oblikah ali panogah v družbi — torej omejevanje in odpravljanje vsega kompleksnega sistema, na katerem temelji v naši državi in v drugih državah razvitega kapitalizma gospostvo buržoazije; doseči pa te zavesti in sposobnosti ni mogoče niti brez prizadevanj (med tem bojem) za izgrajevanje instrumentov boja delavskega razreda in njegovih zaveznikov. To je prvi razlog za povezanost, ki združuje v naših razmerah reforme in revolucijo. Obdelava neposrednega političnega programa, okoli katerega se bodo združevale ne samo v tradicionalnem smislu kot instrument neposrednega stika z množicami in potrebnih izkušenj za oblikovanje socialistične zavesti, marveč še bolj kot neogibna prvina za odpravljanje oblik buržoazne dominacije, za doseg delnih pridobitev, ki lahko pomaknejo boj naprej, za izgraditev (okoli neposrednih ciljev) enotnosti idej, organizacije boja, prvih elementov socialne in politične preobrazbe, ki jo želimo doseči. V razmerah v naši državi ni mogoče uresničiti enotnosti delavskega razreda v boju za prevzemanje politične oblasti, če le-ta ne temelji na unitaristični akciji danes, v akciji za uveljavljanje delavske oblasti v tovarnah; ni mogoče zgraditi sistema zvez delavskega razreda, če se danes ne angažiramo v organski politiki socialnih in političnih reform, ki bi uveljavile vodilno in unitaristično vlogo delavskega razreda v državi, pripeljale v krizo zvez vladajočih razredov z raznimi sloji ljudstva in napovedale linijo družbe, ki jo želimo zgraditi.

Modifikacije proizvodnih struktur in sistema politične oblasti

Začeti že zdaj boj za vnašanje modifikacij v proizvode strukture in v sistem politične oblasti pa ne more pomeniti, naj si zamišljamo boj za reforme kot vrsto sektorskih, medsebojno ločenih ukrepov,

in ne, da bi ignorirali hkrati probleme, ki se pojavljajo; problem prioritete, povezanosti tega ali onega vprašanja, reagiranje prizadetih sil itd. Kolikor bolj segajo delne reforme v pozicije oblasti velekapitala, kolikor bolj modifizirajo odnose sil, zboljšujejo pogoje eksistence, organizacije in boja množic, toliko bolj determinirajo krizo starega ravnotežja in moči, in je torej nujno, da najdemo naraven izhod in zaključek v obliki politiki, v novem mehanizmu razvoja, v novi dinamiki socialnih in političnih sil: To sta pomen in vrednota, ki ju dobiva boj za demokratično programiranje kot perspektivo, ki teži k temu, da bi prinesla naraven konec in doslednost boju za reforme, pomaknila naprej antimonopolistični boj, spodbudila novi mehanizem razvoja z maksimalno mogočo mobilizacijo proizvodnih sil in demokratičnih teženj. «Danes se postavlja» (je pisal Togliatti v Memorandumu z Jalte) «v največjih državah vprašanje centralizacije ekonomskega upravljanja, ki si prizadeva, uresničiti se s programiranjem od zgoraj v korist velikih monopolov in z intervencijo države. To vprašanje je na dnevnem redu na vsem zahodu in že govore o mednarodnem programiranju, ki ga pripravljajo vodilni organi Skupnega trga. Očitno je, da delavsko in demokra-

cialne in politične ureditve države (vse do problemov zunanje politike), sprejemajoč in spodbujajoč potrebne politične odločitve, na temelju nacionalne, ne pa korporativne vizije o vlogi in zgodovinskih interesih delavskega razreda.

Ekspanzija proizvodnih sil in zagotovitev zaposlenosti

Poseben problem s katerim se mora danes avantgarda delavskega razreda soočiti v Italiji — glede na sedanjo ekonomsko krizo — je ta da se vsili politika, ki bi zagotavljala ekspanzijo proizvodnih sil in tako zagotavljala sredstva za doseg popolne zaposlenosti in za obnovo države, na podlagi krepitve — ne pa slabitve — pogodniške moči in politične teže delovnih množic, na temelju ekspanzije, ne pa krčenja demokracije. Demokratično programiranje, ki bi si postavilo te cilje mora imeti za svoj stožec valorizacijo delovnih sil, pojmovano kot politično-socialni kriterij, pa tudi kot kriterij ekonomske učinkovitosti, ki mora biti merilo za pretresanje in razreševanje protislovij, kompleksnih problemov in orientacij, ki se danes pojavljajo. Vemo, da ima politika razvoja, ki bi jo bilo mogoče spoprijeti z demokracijo — in ki bi zatorej zavračala to, da bi temeljila na intenziviranju izrabljanja delavcev,

samo na zahteve po razširitvi javne intervencije v gospodarstvu, temveč ga mora spreminjati akcija za demokratizacijo javne oblasti, le-ta pa mora pomeniti efektivno sodelovanje državljanov pri sprejemanju temeljnih, odločitev z novo vlogo delovnih množic pri usmerjanju in opravljanju gospodarstva. Tako si ne moremo zamisliti demokratičnega programiranja, ki ne bi temeljilo na močnem omrežju demokratičnih in razrednih organizacij, na teritorialni razvitosti političnih skupščin (dežele, province, občine) ter na povezovanju teh skupščin z množičnimi organizacijami, ki obstoje na ravni meščanske družbe.

Demokratičnega programiranja ne more nihče zaradi narave tega programiranja, vsiliti od zgoraj, iz oligarhijske ali tehnokratske oblasti. Izhajati mora iz revandikativnega boja delovnih množic, iz avtonomne obdelave in predlogov raznih grupacij prebivalstva, izraženih demokratično; iz takih predlogov bi bil sestavljen plan, ki bi — še zdaleč ne bi bil spisek in vsota vseh zahtev — imel moč, da ga vsilimo ne samo proti odporu vladajočih kapitalističnih razredov, temveč tudi proti egoističnim korporativnim interesom. To je prva unitaristična, politična sinteza, obdelave in odločanja centralne oblasti, toda take centralne oblasti, ki bi bila ravno zato, ker bi imela korenine v sistemu avtonomij, demokratična, ne pa birokratska in avtoritativna.

Organizacija socialistične oblasti

Menimo, da se s to ekonomsko in politično vsebino demokratičnega programiranja zliva in povezuje cela vrsta vprašanj, ki zadevajo perspektive v graditvi socialistične družbe. Danes ne želimo in ne moremo abstraktno definirati topografije prihodnje družbe. Toda iz akcije komunistov v štiridesetih letih njihove zgodovine, iz strategije, ki so jo začrtali in predlagali, in iz teoretične motivacije, ki so jo ji dali, iz rešitev, ki jih danes predlagamo, jasno izhajajo vsebina in metode, ki naj po našem označujejo graditev socialistične družbe v naši državi.

V razmerah v naši državi je za enotnost delovnih množic glede socialistične perspektive potreben temelj, ki bi povezal določene primarne ekonomske cilje (popolno zaposlitev, osvoboditev širokih delavskih slojev revščine, stanovanjska graditev itd.) s povečanjem in razširjenim razvojem tehničnega napredka, z visoko stopnjo produktivnosti, ki je neogibna v «odprtem» gospodarstvu, z razteletenjem ekonomskega tkiva, ki bi dovolilo, da se kar najbolj izkoristi različnost potenčnih oblik in da se usmeri k ciljem javnega interesa tudi napetost zasebne pobude. Gre za to, da se posreči preobrazba struktur in da steče novi proizvodni mehanizem, tako, da bi se hkrati izognili katastrofalnim krizam in uničenju proizvodnih sil, kar bi lahko izrabili stari vladajoči razredi za razbijanje delavskega razreda, za to, da bi pomaknili večino srednjih slojev na desno.

Perspektive: graditev socializma v miru

Za perspektivo, za katero delamo, nam se zde bistvene tri pravilne: graditev socializma v miru, v ekspanziji politične demokracije in po metodi, v kateri bi ekonomsko planiranje temeljilo na sistemu avtonomij.

Vodilna vloga delavskega razreda se mora uveljaviti v sposobnosti, da napreduje socialistično progra-

Dokument KPI o enotnosti je preteklega junija odobril CK KPI in je bil objavljen v reviji "Rinascita". Na osnovi tega dokumenta se sedaj razvija diskusija o enotni partiji.

miranje gospodarstva, ki bi dopustilo in spodbujalo sodelovanje proizvodnih množic od spodaj (tako na teritorialni ravni kot na kraju dela). To se nam zdi pogoj, da bi že zdaj angažirali družbene sile, s katerimi se delavski razred prizadeva upostaviti zvezno kmečke množice in srednji sloji — v boju, usmerjenem k socializmu, da bi jih opozorili na jutrišnji dan, ki jih bo rešil sedanega podrejenega položaja, in da bi se socialistični oblasti zagotovila raven proizvodnega razvoja, tehničnih sposobnosti in podpore, ki je potrebna za vsebino in cilje, kakršne mora imeti v naši državi socialistična družba.

V okviru te vizije tudi naše uveljavljanje načela avtonomije kulture ni instrumentalna koncesija niti ni to samo toleranca. To je prepričanje, da je svoboda kulturnega raziskovanja — z vsemi problemi, ki jih lahko odpre tudi v odnosu do socialistične oblasti — potrebna delavskemu razredu, da bi spoznal družbo, da bi doumel njena nasprotja in razvoj, da bi spraval svoj boj na višjo stopnjo, ker je socializem znanost. V tej luči delamo na to, da se tudi v socialistični družbi, ki jo želimo izgraditi, uveljavi «laični» značaj države, da se spoštuje svoboda vesti in vere in da se tudi polemika med ateističnimi filozofijami in religioznimi pozicijami opravlja na terenu avtonomne kulturne in idejne razprave. Vemo, da sleherni omejevanje svobode, tudi tedaj, ko je potrebno, da bi odpravili konservativne privilegije in da bi razbili mnogovrstno orožje, ki ga uporabljajo zatiralci — da torej omejevanje svobode vsebuje za delavski razred tveganje, da bi se omejevanje svobode spremenilo v slabitev njegove notranje dialektike, njegove, ustvarjalne moči, njegovega odpora proti birokratskim involucijam. Vemo — na podlagi doseženih pridobitev, pa tudi storjenih napak — da je danes mogoče in potrebno, da se bolj brani moči proti takemu tveganju in si že zdaj prizadevamo, da bi upostavili kar najbolj strogo in tesno zvezo med socializmom in demokracijo.

Zlonamernost "Novega lista"

Za «Novi List», di se skuša «ponašati» z nekakšno zmernostjo — a od časa do časa popolnoma pozabi nanjo — je «najhušji problem komunizem, ki ima največ volivcev v vrstah ničvrednih ljudi». Tako približno je zapisano v uvodniku od preteklega tedna.

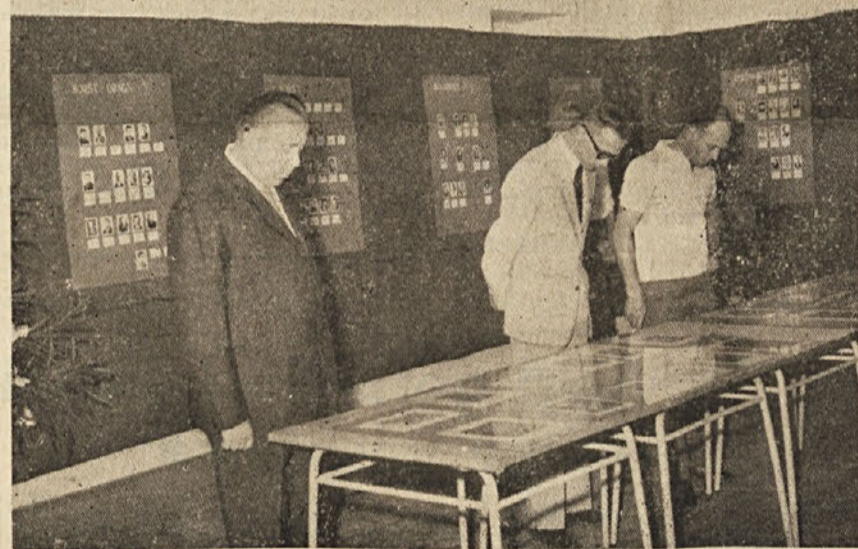
Avtor bednega skrupuala se seveda ni upal podpisati.

Ne bomo se spuščali v razglabljanja o tem, kar je zapisano v omenjenem članku, saj nima smisla odgovarjati na čenče.

Sestavek je lahko samo umotvor «modrosti» pijanega človeka in protikomunista, ki v svojem besu sploh ne ve kaj naj bi še počel.

Tako pisanje zares ni prav nič krščansko-socialno in prav nič pošteno.

«Novemu listu» svetujemo, naj namesto, da kvasi take neumnosti raje pomete pred svojim pragom.

Razstava slik padlih borcev in žrtev nacifašističnega terorja v Dolini. Razstavo si je ogledalo mnogo obiskovalcev

tično gibanje tega vprašanja ne moreta zanemarjati. Boj je treba biti tudi na tem terenu. To pa terja razvoj in uskladitev neposrednih delavskih revandikacij in predlogov za reformo ekonomske strukture (nacionalizacija, agrarna reforma itd.) v splošni načrt ekonomskega razvoja, ki ga je treba postaviti nasproti kapitalističnemu programiranju. To nikakor še ne bo socialistični plan, ker za to manjka pogojev, vendar je to nova oblika in novo sredstvo boja za napredovanje k socializmu. Možnost mirne poti za to napredovanje je danes tesno povezana s postavljanjem in reševanjem tega problema.

Cilji demokratičnega programiranja v Italiji

Boj za demokratično programiranje potemtakem za nas ni naključna revandikacija, temveč je temeljna prvina strategije, ki jo predlagamo vsemu delavskemu gibanju. Hkrati pa je cilj, okoli katerega se lahko (po naši sodbi) danes zberejo in sistemizirajo najpomembnejše točke neposrednega političnega programa združene partije socialističnih sil. Na tem bojem področju izraža danes avantgarda delavskega razreda svojo sposobnost, da obdela in si pribori organski odgovor na probleme so-

na zatiranju kmečkih množic in milijonov žensk na podrejanju juga in celih delov države — pred sabo velikanske probleme sredstev, ki jih je treba najti samo z modifiziranjem proizvodnih struktur, kvalificiranjem delovnih sil in tehnike, z usmeritvijo potrošnje v skladu z družbenimi interesi. Zatorej pomenijo agrarna reforma, reforma šolstva, razvoj kulture in znanstvenega raziskovanja, povečanje pogodniške moči in politične pomembnosti delavcev nenadomestljive komponente demokratičnega programiranja, potrebne za modernizacijo, za iskanje sredstev ter za uresničevanje moralne in politične moči, ki edina lahko podpira tako temeljito obnovo. Politika programiranja se ne more omejiti na obdelavo sheme prognoz ali celo na izdelavo modela o razvoju, modela, ki bi abstrahiral konkretno dinamiko socialnih in političnih sil, idejne in praktične interese, na katere se je treba opreti, instrumente oblasti, s katerimi je treba načrt uresničiti. Boj za politične in socialne reforme spravlja v krizo konservativno ravnotežje, spreminja odnose sil, spodbuja ustvarjanje novih organizmov demokratične oblasti spodbuja nenehno vse naprednejše rešitve.

Torej se boj za demokratično programiranje ne more omejiti

Ustanovitev Združenja prijateljev "Dela"

Ob priliki našega letošnjega festiva je bilo ustanovljeno «Združenje prijateljev Dela». Ustanovni sestanek je bil preteklo soboto v Dolini. Novoustanovljeno združenje ima za cilj vsestransko podpirati in širiti slovensko glasilo KPI «Dela».

Ustanovnega sestanka v Dolini so se udeležili številni tovariši in prijatelji s Tržaškega in Goriškega. Tovariš Dolfi Wilhelm je na tem sestanku obširno poročal o namelih in ciljnih združenja. V diskusijo je poseglo več navzočih. Na ustanovnem sestanku so bila odobrena pravila združenja in izvoljen njegov odbor, v katerem so zastopani tovariši iz Tržaškega, Goriškega, Slovenske Benečije in Kanalske doline. Ena izmed nalog novoustanovljenega združenja je tudi ta, da ustanovi v vseh večjih

krajih njegove podružnice.

Na sestanku v Dolini so bili imenovani za častne člane združenja tisti tovariši, ki so se dosedaj najbolj odlikovali pri širjenju lista in pri sodelovanju z uredništvom.

Cenjene obiskovavce dolinskega festivala Dela in predvsem svojce padlih partizanov in žrtev nacističnega terorja obveščamo, da bo tudi v soboto zvečer in v nedeljo popoldne in zvečer odprta skrbno urejena partizanska razstava v prostorih dolinske šole. Kot je znano je ta razstava pod pokroviteljstvom dolinske občine in spada v niz proslav v počastitev 20-letnice zmage nad nacifašizmom.

Rezultati ankete Gallupove ustanove za raziskovanje javnega mnenja

Mnenje ameriških državljanov o današnji vietnamski politiki

Znana Gallupova ustanova za raziskave o javnem mnenju je izvedla anketo o tem, kaj Američani menijo o vietnamski politiki sedanjega ameriškega predsednika Johnsona. Anкета je pokazala, da 48 odstotkov vprašanih oseb odobrava način kako Johnsonova uprava uravnava vietnamski položaj in da 28 odstotkov državljanov nasprotuje sedanji ameriški politiki (ostali državljanji se niso izrekli).

Med tistimi, ki so se izrekli za Johnsonovo politiko je 40 odstotkov takih, ki navajajo razlog za tako opredelitev splošno zaupanje v predsednika Johnsona; 24 odstotkov je takih, ki Johnsonovo politiko odobravajo, ker menijo, da je treba «komunistom preprečiti prevzem nadzorstva nad vsem Vietnamom; 14 odstotkov pa je takih, ki menijo, da se ZDA sedaj ne morejo umakniti nazaj.

Podrobnejša analiza omenjene ankete daje naslednje rezultate:

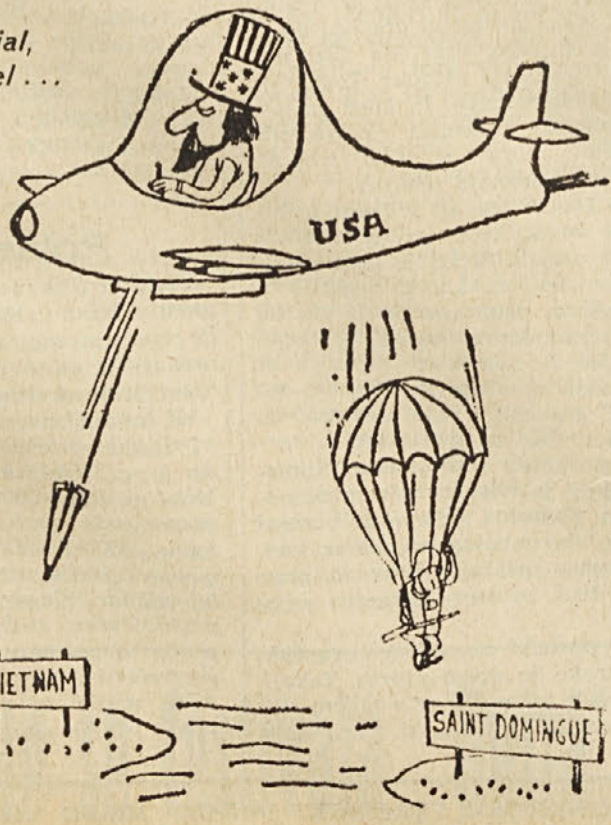
Johnson pozna položaj in ravna razsodno 40%; komuniste je treba izločiti 24%; nemogoče je opustiti prevzete obveznosti 14%; če bi se umaknili bi ZDA izgubile ugled 2%.

Na vprašanja o razlogih za nasprotovanje so anketirani takole odgovorili:

Vietnam nas ne briga 23%; morali bi biti bolj napadalni 18%; preveč naših fantov umira 18%; bitka je že vnaprej izgubljena 8%; ZDA ravnajo preveč napadalno 7%; Johnson ni dosleden 7%; ZDA bi se morale ali popolnoma umakniti ali pa se popolnoma angažirati 5%; ZDA bi se morale pogajati 3%.

Na vprašanje: «Vzemimo, da bi južnovietnamska vlada sklenila končati vojno, kaj naj bi v takem primeru ZDA ukrenile? — so anketirani Američani odgovorili tako: ZDA naj bi, nadaljevale vojno: 19%; ZDA naj bi se umaknile: 65%; 16% anketirancev pa ni odgovorilo na to vprašanje.

Kar boš sejal,
to boš žel...

Delež primorskih Slovencev v boju proti fašizmu

Seznam oseb, ki jih je obsodilo zloglasno posebno sodišče

VIII.

Poleti 1942 so bili aretirani in 19. januarja 1943 obsojeni naslednji «ribelli»: Krasna Franc, Ferjančič Pavel, Krasna Alojz, Štefančič Alojz, Štefančič Silvester, vsi iz Vipavskega. Obsojeni so bili na zaporne kazni od 28 do 30 let. 25. januarja 1943 sta bila obsojena Ziga Franc iz Dornberka na 2 leti (bil je samo osumljen, da je imel stike s partizani); partizan Dolgan Ervin iz Ilirske Bistrice pa na 30 let.

28. januarja 1943 so bili obsojeni: Čuk Albert iz Trsta na 30 let, Ščuka Franc iz Komna na 30 let, Čuk Emil iz Trsta na 24 let in Kralj Albert tudi iz Trsta na 16 let ječe. Dva dni kasneje sta bila obsojena Pregelj Rudolf iz Tolmina na 25 let in Leban Frančiška iz Slavine tudi na 25 let ječe. Obtožili so ju, da sta dobavljala hrano za partizane.

3. februarja 1943 so bili obsojeni: Bric Andrej iz Dornberka na 24 let (obdolžili so ga da je kupoval orožje od italijanskih vojakov); partizanski borec Cecchini (?) Hieronim iz Štjaka na 30 let in Peternelj Leopold iz Cerkna na 1 leto in 6 mesecev; dva dni kasneje sta bila zaradi sodelovanja s partizani obsojena Spacapan Štefan iz Ozeljana pri Gorici in Toplihar Jože iz Šempasa. Obsojena sta bila na 2 leti ječe.

10. marca 1943 so bili zaradi sodelovanja v n.o.b. obsojeni: Bele Franc iz Solkana na 26 let, Plesničar Zofija iz Ravnice pri Gorici na 24 let, Vizin Pavla iz Gorice na 5 let in Grebenjak Jože iz Sv. Martina pri Gorici na 24 let ječe.

18. marca 1943 so bili obsojeni še: Kogej Leopold iz Idrije na 30 let, Sorta Stanislav iz Vipave na 24 let, Murovec Franc iz Cerkna na 30 let, Niedi (?)

Leopold iz Idrije na smrt, Mohorič Nikolaj iz Idrije na 24 let, Kobal Friderik iz Ljubljane na 24 let, Maver Franc iz Grahovega na 26 let, Panjtar Jakob iz Grahovega na 26 let; nekaj dni zatem sta bila skupaj s številnimi Istrani in Rečani obsojena tudi Mlekuž Štefan iz Bovca na 10 let ječe, Murovec Stanislav iz Cepovana pa na 4 mesece zapora.

Septembra 1942 je bila pri Prelozah v Brkinih ujeta kurirka Marica Maslo. Iz seznama imen, ki so jih našli pri njej (tako je namreč zapisano v sodnih aktih) so bili aretirani in 10. junija 1943 obsojeni: Volk Ivan iz Suhorije na 2 leti ječe, Zorž Anton iz Ostrožnega brda na 5 let, Volk Franc iz Suhorije na 3 leta, Gržina Jože, rojen na Reki na 9 mesecev, Guštinčič Ivan iz košanske občine na 9 mesecev, Filipčič Luka iz Tater na 7 let, Mahne Anton iz občine Materija na 5 let, Bembič Josipina iz piranske občine na 2 leti, Zadnik Ivan iz občine Materija na 2 leti, Konestabo Albert iz občine Podgrad na 7 let, Boštančič Leopoldo iz Prema pa na 9 mesecev. Dva dni kasneje je bil obsojen še Maver Andrej iz Cerkna na 2 leti ječe.

12. junija 1943 sta bila obsojena Gustinčič Anton in Sušelj Ivan iz Košane. Prvi je bil obsojen na 2, drugi pa na 1 leto ječe. Pri njiju so našli partizansko literaturo.

(Konec prihodnjič)

Priredil M. KAPELJ

Slovenska književna dela v bolgarščini

Bolgarska založba «Narodna kultura» je izdala zbirko novel Franceta Bevka. Zbirka nosi naslov «Gorčiva ljubov». Izid te knjige je pomemben tudi zato, ker je v Bolgariji doslej izšlo razmeroma zelo malo del slovenskih avtorjev. Do sedaj je bolgarski bravec poznal samo Kajuhove pesmi, Cankarjevega «Hlapca Jerneja» in Prežihov «Dobrodob».

Na otvoritveni prireditvi festivala «Dela» v Dolini je nastopil zbor Prosek-Kontovel. Občinstvo je navdušilo zlasti s partizanskimi pesmimi

Gostovanje «Tamburice» v Trstu

«V posebno čast si štejem, da smo prišli na obisk v Trst in da nastopamo v Kulturnem domu, čigar zgodovina oziroma zgodovina vašega bivšega in nasilno izgubljenega Narodnega doma nam je dobro znana...» Tako je povedala ob zaključku sobotnega uspelega nastopa Junior Tamburizans iz Pittsburgha v Trstu podjetna in simpatična Violeta Ruparich, ki skupno z Johnom Gregurichem vodi mladi ansambel naših izseljencev v ZDA.

In zgodba, ki se je pred mesecem razpletla, ko je letalo poneslo mlade ameriške tanburaše čez ocean v Evropo, pravzaprav ni od včeraj, ko so začeli s samimi pripravami za to veliko turnejo. Sest, ne sedem, osem let sega že nazaj, tja v čas, ko se je 12 študentov obrnilo na dirigenta Johna I. Greguricha s prošnjo, da bi jih začel poučevati v igranju tamburic. In tako je nastal majhen reprezentativen ansambel, ki naj bi ponesel jugoslovansko pesem in folkloro med Američane, sedaj pa tudi med evropske narode.

Uspehi, ki so jih želi tako v Ameriki kot po evropskih turnejah — in v Jugoslaviji — niso izostali niti v Trstu. Gostje iz Amerike so prikazali v prvem delu sporeda vrsto skladb iz hrvaške in slovenske folklore, v drugem delu pa ameriške

pesmi in skladbe raznih narodov — vse v stilu popularnega izbora, od Zajčevih «Graničarjev» in naše «Gorčez izaro» do grške «Nikoli v nedeljo» in ameriškega plesa «Square». Mladi pittsburski gostje so igrali, peli in plesali, brenkali na številne tamburice, ki so jih že uveljavili kot koncertni instrument in njihovo brenkanje je bilo pod odlično roko dirigenta Johna Greguricha kar precizno. Med solisti je strokovno največ pokazala Dolores Ivancich, ki napoveduje še pevko velike bodočnosti. Njena še kar lepa slovensčina z značilnim ljubljanskim naglasom nas je malce presenetila, saj je bila slovensčina ostalih članov le nekam prisilna, obremenjena s tistim zvinitim ameriškim u in konec koncev naučena na pamet. V razgovoru, ki smo ga imeli med odmorom, pa nam je povedala, da študira že leto dni v Ljubljani solo-petje in sicer s štipendijo iz Amerike. Sicer pa je Ivancicheva po rodu Slovenka.

Poleg vsega pa moramo priznati celotnemu ansamblu, da je k skupini visoko nadarjenih mladih ljudi, ki so ponosni na deželo svojih dedov in ki se zaradi tega še posebej zanimajo za ohranjanje jugoslovanske kulturno-folklorne dediščine.

Kljub temu, da so že del ameri-

škega naroda in se tudi čutijo take, so nam rekli, da so se s stalnim igranjem in negovanjem jugoslovanske folklorne in pesmi navezali na jugoslovansko kulturo in narode sploh. Res je sicer, da predstavlja za njih slovenska motivika poglavje in zanimivost zase. Prepričani smo, da bodo s pomočjo dveh zelo sposobnih dirigentov še naprej skrbeli za razvoj in negovanje slovenske folklorne umetnosti, ki so jim izročili njihovi dedje.

Povedali so nam, da čutijo domotožje, saj so v Evropi že en mesec, sedaj pa imajo še nekaj nastopov v Avstriji, potem pa gredo čez «veliko lužo» zopet domov, kjer bodo nedvomno znali mnogo povedati o vsem, kar so videli in doživeli. Mladi študentje, saj so stari od 13 do 18 let, bodo zopet pričeli z dvo-kratnimi tedenskimi vajami in posredovali Američanom in zlasti jugoslovanskim izseljencem v ZDA bogastvo naše ljudske pesmi in folklorne. Povedali bodo tudi, da so bili vsi večeri — in posebno večer v Trstu — ne samo v znamenju naše ljudske folklorne, ampak tudi bogat prispevek k bratskemu sožitju in zblizjevanju v svetu, kajti v sedanjem času, ko je svet na robu ponovne katastrofe, je to še posebno nujno potrebno.

S. V.

Gorica

Razgovor z Jožetom Češčutom županom v Sovodnjah

Pretekli teden je bila v Sovodnjah seja občinskega sveta. Svetovavci so izvolili sledeče komisije: občinsko volilno komisijo, ki bo delovala v obdobju 1965-67, komisijo podpirne ustanove ECA, komisijo za stalne trgovine, komisijo za prizive proti občinskim davkom ter komisijo za sestavljanje seznamov porotnikov. Nato se je razvila obsežna razprava o asfaltiranju občinskih cest v Sovodnjah in njenih zaselkih in v vaseh Peč, Rupa in Vrh. Občinska uprava je v ta namen nakazala 15 milijonov lir od katerih bo dala 5,4 milijona iz lastnih proračunskih sredstev.

O problemih sovođenjske občine smo se razgovarjali z županom tov. Jožetom Češčutom, ki že četrtri vodi sovođenjsko občino.

— Poleg vprašanj, ki ste jih obravnavali na zadnji seji, katera javna dela bo še treba v kratkem rešiti?

— K asfaltiranju cest o katerih je bilo že govora je treba dodati še cesto Vrh-Rubije, ki je zelo važna za prebivavce Vrha, v kolikor bi jih neposredno povezala s Sovodnjami in bi jim prikrajšala doberšen del poti. V ta namen so vojaške oblasti nakazale 5 milijonov, prefektura pa 500 tisoč lir, kar bi krilo polovico stroškov. Za ostalo vsoto bo treba vprašati za pomoč deželno vlado, ker je ta odsek ceste tudi turističnega pomena. Poleg tega bo občinska uprava še nadalje posredovala pri pristojnih oblasteh za asfaltiranje pokrajinske ceste Štandrež-Sovodnje-Zagraj.

Zelo važno delo pa je zgraditev nove šole v Sovodnjah ter popravilo šol v Rupi, Gabrjah in Vrhu. Ze v prejšnji upravni dobi je občinski svet ta načrt odobril in smo za to zaprosili za posojilo z državnim prispevkom v znesku 25 milijonov lir. Tudi za modernizacijo električne razsvetljave v vsej občini smo že storili potrebne korake. Delno je denar že nakazan, težave pa so nastale zaradi tega, ker ENEL ne more začeti z delom dokler nima izdelanega načrta o novem elektrovodu, ki bi potekal v bližini Sovodenj. Tudi občinsko poslopje bo treba v tej upravni dobi popraviti.

— Katerim javnim delom boste dali prednost?

— Omenjena dela so vsa važna. Nekatera so že v teku glede ostalih pa bomo dali prednost tistim, ki so socialnega značaja. Posedno skrb bomo posvetili šolskim poslopjem, popravilu in asfaltiranju cest ter napeljavi vode k še preostalim po vaseh razkropljenim hišam.

► Podpirajte in širite naš tisk ◀

Fašistu so podelili častni naslov "vitez za zasluge republike"

Z odlokom predsednika republike je podeljen odvetniku Enu Pascoliju častni naslov «Cavaliere al merito della Repubblica» (vitez za zasluge republike). Vest o podelitvi tega naslova prvaku goriških fašistov in ki je bil med drugim tudi oficir republikinske fašistične vojske je povzročila veliko osuplost v vrstah antifašistov. Skupina deželnih svetovavcev je zaradi podelitve odlikovanja temu fašistu poslala predsedniku republike odprto pismo. To pismo se glasi:

«Gospod predsednik, vest, da ste podelili odvetniku Enu Pascoliju časten naslov «viteza za zasluge republike» nas je globoko presenetila. Prav tako smo prepričani, da je presenetila vse pripadnike demokratičnih strank ter veliko množico protifašistov, partizanov in bivših deportirancev v nemška koncentracijska taborišča, Italijane in Slovence goriške pokrajine, in sicer zaradi dejstva, ker je odvetnik Eno Pascoli bil fašist pred letom 1943, kasneje pa se je vpisal v republikinsko fašistično stranko in zavzemal v oboroženih silah tako imenovane socialne republike čin oficirja.

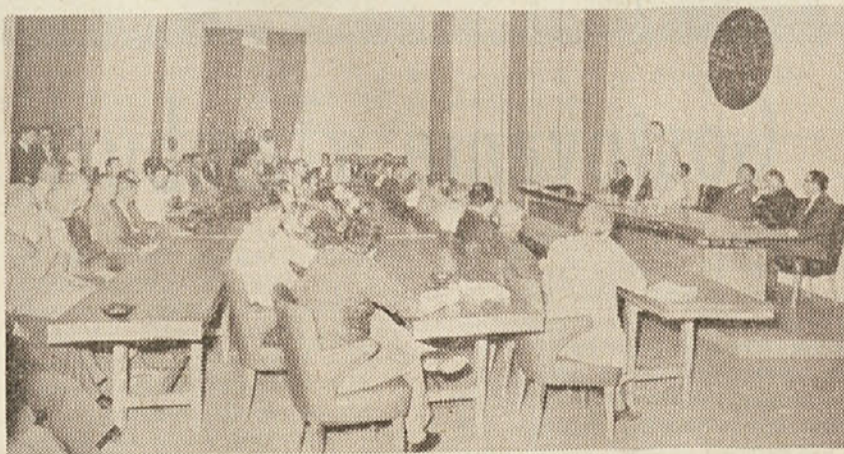
Tudi njegov oče je bil več let fašistični podestà v Gorici. Zaradi svoje politične preteklosti sta oba bila epurirana ter so jima bile odvzete civilne pravice.

Eno Pascoli je v svojstvu načelnika skupine misovskih svetovavcev v goriškem občinskem svetu večkrat javno ironično in z zaničevanjem govoril o italijanskih demokratičnih ustanovah in, žal, nekaznovano tudi o Vaši protifašistični preteklosti ob izvolitvi za predsednika republike.

Kako je mogoče, da je človek s takšno politično preteklostjo prejel od Vas častni naslov italijanske republike, tiste republike, ki temelji na osvobodilnem gibanju in delu?

Kakor smo si to vprašanje zastavili mi, so si ga tudi tisoči partizanov, protifašistov in demokratov italijanske in slovenske narodnosti.

O zaščiti briških vin

V nedeljo 25. julija se je v Gorici ponovno sestala odbor, ki se ukvarja z vprašanjem zaščite tipičnih vin Goriških brd. Pri delu tega odbora sodelujejo tudi številni vinogradniki iz Steverjana, Oslavja in Pevme.

Na prvem sestanku — pred dobrim mesecem — je prišla do izraza težnja veleposestnikov (grof Attems, Stavro Santarosa idr.) da se prikažejo kot edini gospodovavci nad konzorcijem in v škodo interesov malih posestnikov.

Kljub temu, da je bila vključena na dnevni red tudi točka o morebitnih spremembah statuta, niso dovolili tajniku Kmečke zveze dr. Mirku Primožiču, da bi objasnili predloge za spremembo statuta, zlasti šestega člena tega statuta, ki določa volilni sistem.

Volilni sistem je skrajno nede-

moški, tak torej, da omogoča zemljiškim magnatom, da se neomejeno laste monopola na konzorcijem. Člani tega konzorcija so razdeljeni v dve kategoriji (veleposestniki spadajo v prvo kategorijo). Vsaka od teh kategorij ima pravico da izvoli v upravni svet koncija po tri člane, poleg tega ima vsak vinogradnik pravico do več glasov, ki jih odmerijo po količini pridelanega vina. Ta sistem omogoča, da ima osem veleposestnikov 46 glasov, 42 srednjih posestnikov 160 glasov, 127 malih posestnikov pa komaj 182 glasov. Tako imajo slednji domaj tri predstavnike v upravnem odboru.

Jasno je, da bo problem spremembe statuta konzorcija ponovno postavljen na dnevni red, kljub temu, da so na nedeljskem sestanku onemogočili razpravo o njem.

Podelitev častnega naslova republikinskemu oficirju, ki je do konca služil fašistični republiki in ki se ob vsakršni priložnosti hvali s svojo preteklostjo žali stotine mrtvih v osvobodilnem boju, žali bivše deportirance, partizane in protifašiste goriške pokrajine.

Gospod predsednik, ironija je zahtevala, da so vsi protifašisti goriške pokrajine izvedeli za vest o podelitvi častnega naslova bivšemu fašističnemu oficirju iz tiska ravno na dan 25. julija, ki je tako drag vsem protifašistom.

Zaupamo Vam, gospod predsednik, da se boste pozanimali za naveden primer in da boste kot protifašist s plemenito preteklostjo storili primerne ukrepe ter odvzeli častni naslov bivšemu fašističnemu oficirju in sedanjemu najvidnejšemu neofašističnemu predstavniku v Gorici.

Odprto pismo predsedniku republike so podpisali naslednji deželni svetovavci: komunista Bergomas in Šiškovič, socialista Moro in Angeli, republikanec Cumbat, socialdemokrat Bertoli, svetovavec Slovenske skupnosti dr. Skrk in poslanec Socialistične stranke proletarske enotnosti Bettoli.

Prihodnja številka "Dela" bo izšla v petek 3. septembra

Trst

Intervencija poslanke Bernetičeve in senatorja Vidalija

Poslanca Marija Bernetič in senator Vittorio Vidali sta v zvezi z neredi, ki so jih pretekli teden povzročile fašistične tolpe v Trstu in v zvezi s hudimi žalitvami Slovencev zahtevala od vlade, naj poskrbi, da bodo organi javne varnosti vzpostavili red v mestu ter zaščitili varnost državljanov.

Manifestacija kmetov iz vse dežele

Pretekli teden je bila v Trstu demonstracija kmetov iz petdesetih občin dežele Furlanije Julijske-Krajine, ki so bili hudo oškodovani zaradi neurja. Med njimi so bili tudi slovenski kmetje iz tržaške in goriške pokrajine. Manifestacijo so organizirale «Alleanza coltivatori», Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov.

Sprevod, v katerem so kmetje nosili transparente z napisi o zahtevah in o škodi, ki so jo kmetje utrpeli je krenila s trga Libertà preko tržaških ulic pa do trga Unità, kjer se je v občinski palači vršila seja deželnega sveta. Delegacijo v kateri so bili poleg kmetov, župani, podžupani, pokrajinski svetovavci in predstavniki sindikalnih organizacij je vodil poslanec Mario Lizero. Sprejela sta jo podpredsednika deželnega sveta tovariš Pellegrini in odv. Devetag, podpredsednik deželnega odbora prof. Dulci ter odbornik za kmetijstvo odv. Comelli, ob prisotnosti predstavnikov deželnih skupin KPI, PSI, PSIUP in DC.

Delegacija je obrazložila sledeče zahteve:

— dodelitev ene milijarde lir podpore kmetom, ki so utrpeli škodo, ki znaša več kot 30% letnega pridelka;

— odpravo davkov in drugih dajatev;

— zagotovilo delovnega mesta kmečkim delavcem;

— ustanovitev s strani dežele solidarnostnega sklada v korist prizadetih po vremenskih neprilikah.

Predstavniki deželnega odbora je obljubil vso pomoč in skrb za prizadete kmete v sklopu zakona št. 739. Obenem se je odbornik Comelli v imenu deželnega odbora obvezal, da bo čimprej predstavil deželni svet v diskusijo in odbritev zakonski osnutek, ki vsebuje bodisi korake za takojšnjo pomoč oškodovanim, bodisi zagotovila preventivnega značaja v slučaju morebitnih vremenskih nezd.

Ceprav ni odbornik preciziral količino finančnega prispevka, je vendar povdaril, da mora ta odgovarjati škodi, ki jo je utrpelo prebivavstvo dežele.

Openski tramvaj

Ko je prišel openski tramvaj pod upravo tržaške občine, je marsikdo pričakoval, da se bodo na tramvaju gotove stvari spremenile, seveda na boljše. Toda do teh sprememb ni prišlo. V nekaterih pogledih je celo slabše kot je bilo prej.

Na tem mestu bomo našli samo nekatere nevednosti:

Število voženj so skrčili. Kdor se ob nedeljah zjutraj namerava odpeljati s prvimi vlaki iz Trsta, ne ve kako bo prišel pravočasno v mesto. Pravijo sicer, da vozi namesto tramvaja avtobus. Toda točen urnik ni znan. In kdor ga hoče razbrati iz lepaka na končnih postajah, mora biti pravi strokovnjak za reševanje rebusov.

Na končni postaji v Trstu je bil nekoč urnik, ki so ga sprevodniki sproti urejali. Sedaj je tisto okence na steni čakalnice prekrito s pisemskim papirjem. Nihče ne ve, zakaj premičnega urnika ne uporabljajo. In potniki ob nedeljah in praznikih vprašujejo: Kdaj bo odpeljal tramvaj? Toda točnega odgovora nihče ne more dati.

Prostor ob postajališču Romagna, kjer je bila nekoč remiza, odnosno pomožna električna centrala, je tako zanemarjen, da se turisti javno zgražajo. Prav za prav služi tisti prostor za javno smetišče.

Na openski postaji je stranišče za ženske že dolgo zaprto. Zakaj? Stranišče za moške je v takem stanju, da se človeku, ki mora vanj

vstopiti meša v želodcu. To je zelo porazno spricevalo za sedanjo tramvajsko direkcijo!

Tudi vozni red je zelo nesmiselno urejen. Potniki morajo dolgo čakati n. pr. na postajališču v Spodnji Skorklji. Pa tudi na drugih križiščih se prepogostoma ponavljajo nevedno čakanje.

Zelo neprijetno je čakanje na postajališču v Spodnji Skorklji. Otroci, ki se vračajo iz šole so izpostavljeni veliki nevarnosti. Nikjer ni nobene strehe, kamor bi se zahtekli, ko je slabo vreme.

Novo predsedstvo Slovensko-hrvatske ljudske prosvete

Prejšnji četrtek se je sestalo tajništvo Slovensko-hrvatske ljudske prosvete. Mirko Kapelj je poročal o sklepih, ki so bili sprejeti na obnem zboru Slovenske prosvetne zveze.

Na osnovi mandata, ki ga je širše tajništvo prejelo od glavnega svetnika SHLP, je bil za novega predsednika izvoljen Franc Gombač, za podpredsednika Zora Košuta, za tajnika je bil ponovno potrjen Mirko Kapelj, za namestnika tajnika pa je bila izvoljena Stanka Hrvatina.

Izlet

Prosvetno društvo «Matjašič» - Barkovlje priredi 12. 9. izlet v Opaijo, na Reko in Sušak. Prijave sprejema predsednik Venček Krečič - ul. Boveto 90 - telef. 30-597 (od 10. do 13. in od 15. do 19. ure).

Smrt zavednega delavca

Umrl je tovariš Hilarij Zidarič iz Praprota. Pokopali so ga v Sempolaju v ponedeljek 2. avgusta.

Pokojni je bil zaveden slovenski delavec. Mnogo let je bil zaposlen v tržaških ladjedelnicah. Član KP je postal leta 1945. Bil je zvest bravec «Dela». Naj mu bo lahka domača gruda!

Zalujoči družini izreka sekcija KP v Sempolaju svoje najgloblje sožalje, kateremu se pridružuje tudi naš list.

Pojasnilo

Vodstvo Slovenskega kulturnega društva Misel in delo nam je poslalo prepis pisma, ki ga je dostavilo uredništvu «Katoliškega glasa». V njem je med drugim rečeno:

«V Katoliškem glasu od 29. julija t.l. je bilo priobčeno med drugim, da je g. Hreščak preko društva Misel in delo včlanjen v Kulturno-gospodarski zvezi. Ta trditev ni točna. SKUD «Misel in delo» ponovno izjavlja, da g. Hreščak ni bil nikdar njegov član, še manj pooblaščenec, tudi ni mogel biti preko njega povezan s Kulturno-gospodarsko zvezo, ker «Misel in delo» nikoli ni spadalo, niti ne spada v njen okvir».